

Asia: VN/12919/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden suurten ilmastoneutraaliin talouteen tähtäävien investointien verohyvityksestä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Elinkeinoelämän valtuuskunta kiittää mahdollisuudesta lausua esitysluonnoksesta, joka koskee eräiden suurten ilmastoneutraaliin talouteen tähtäävien investointien verohyvitystä.

1) Investointihyvityksellä olisi positiivisia vaikutuksia talouteen ja verokertymään

Elinkeinoelämän valtuuskunta kannattaa investointihyvityksen säätämistä. Hitaan tuottavuuskasvun Suomessa investointeihin kohdistuvaa verotusta kannattaa madaltaa. Kansainvälisissä taloustieteellisissä katsausartikkeleissa on todettu, että yhteisöveroilla on merkittävää vaikutusta yritysten investointeihin, T&K-menoihin ja yrittäjyyteen. Yhteisöverojen alentaminen lisää kotimaisia ja ulkomaisia investointeja verotusta alentavassa maassa (Fuest ja Neumeier 2023 sekä Mukherjee ja Badola 2023). Eri tavoin toteutetut investointeihin kohdistuvat veronkevennykset kiihdyttävät talouskasvua (Gechert ja Heimberger 2022).

Taloukasvun positiiviset vaikutukset julkiseen talouteen tulisi huomioida esitysluonnoksen vaikutusarvioinnissa, jossa hyvityksestä johtuviksi verotuottomenetyksiksi on arvioitu 0,9–2,1 miljardia euroa. Suomessa toteutettavista investoinneista kertyy veronsaajille muitakin verotuottoja kuin yhteisöverot, merkittävimpinä erinä palkanmaksuun liittyvät verot ja veronluonteiset maksut (Keskuskauppakamari 2023).

2) Investointihyvityksen vähentämisoikeuden menettämistä koskevat säännökset tulee poistaa, sillä ne ovat veronkierron torjunnan näkökulmasta tarpeettomia, vesittävät sääntelyn tavoitteen

toteutumista ja siirtävät hyvityksen arviointiin liittyvää toimivaltaa Verohallinnolle ja Veronsaajien oikeudenvallontayksikölle

Ehdotettujen 27 §:n ja 28 §:n perusteella oikeus investointihyvityksen vähentämiseen menetettäisiin omistajanvaihdoksissa ja yritysjärjestelyissä samoin TVL 122 §:n ja 123 §:n 2 momentin mukaisin ehdoin kuin oikeus tappioiden vähentämiseen. Yritys menettäisi oikeuden sille myönnettyjen investointihyvitysten vähentämiseen esimerkiksi silloin, kun yrityksen emoyhtiön osakkeet myydään, vaikka Suomessa harjoitettava teollinen toiminta jatkuisi ennallaan.

Ehdotetut säännökset ovat yllättäviä ja ankaria ottaen huomioon, että investointihyvityksen vähennysoikeus jaksoituu vähintään kymmenen vuoden ajanjaksolle. Esimerkiksi pääomasijoittajien omistamalle yritykselle myönnettyyn investointihyvitykseen liittyisi käytännössä aina riski hyvityksen menettämisestä, sillä pääomasijoittajien omistusperiodi on tyypillisesti lyhyempi kuin investointihyvityksen jaksotusaika. Menettämisen uhka tekisi investointihyvityksestä pahimmillaan arvottoman pääomasijoittajien omistamissa kasvuyrityksissä. Myös konserninsisäinen yritysjärjestely voisi johtaa hyvityksen vähennysoikeuden menettämiseen. Hyvityksen mahdollinen menettäminen omistajanvaihdoksissa ja yritysjärjestelyissä vuotta 2028 seuraavien 10–20 vuoden aikana vähentäisi hyvityksen nykyarvoa kaikissa omistusrakenteissa, ja siten vesittäisi lain tavoitetta puhtaan siirtymän teollisen ekosysteemin rakentumisesta Suomeen.

Omistajanvaihdostilanteissa Verohallinto voisi hakemuksesta myöntää oikeuden investointihyvityksen vähentämiseen erityisistä syistä, milloin se yhteisön toiminnan jatkumisen kannalta on tarpeen. Tällainen menettely olisi monella tapaa ongelmallinen. Ensinnäkin investointihyvityksen vähentämisen tarpeen arvioiminen yhteisön toiminnan jatkumisen kannalta olisi epätarkoituksenmukaista hyvityksen myöntämiskriteereihin nähden. Toiseksi tämä tarkoittaisi sitä, että toimivaltaa investointihyvityksen tarpeellisuuden arvioinnissa siirtyisi Business Finlandilta Verohallinnolle ja Veronsaajien oikeudenvallontayksikölle. Tämä olisi vastoin hallituksen esitysluonnoksessa esitettyä menettelyä, jossa Business Finland on katsottu soveltuvimmaksi asiantuntijaorganisaatioksi investointihyvityksen kriteerien arviointiin. Verohallinnon rooli esitettyssä sääntelyssä tulisi rajautua kaikilta osin investointihyvityksen tekniseen toimeenpanoon.

Tappion menettämistä koskevien sääntöjen tarkoituksena on veronkierron torjuminen tilanteissa, joissa tappiot saattavat muodostua kauppatavaraksi (Nuotio 2012). Esitysluonnoksessa ei ole arvioitu, voisiko investointihyvityksen käyttöön edes teoriassa liittyä vastaavaa riskiä veronkierrosta. Tällaista veron kiertämisen estämiseksi tarkoitettua erityislainsäädäntöä, jota sovelletaan riippumatta siitä, esiintyykö tilanteessa tosiasiallisesti veronkiertotarkoitusta, ei pidä säätää arvioimatta veronkierron riskiä ja punnitsematta säännöksen tarvetta edellä mainittuihin haittoihin nähden.

Kaupankäynti tappioilla verohyötyjen saamiseksi liittyy tyypillisesti yhtiöihin, joilla ei ole juuri mitään toimintaa. Sen sijaan investointihyvitys liittyy aina suureen teolliseen investointiin. Lisäksi

investointihyvityksen myöntämisen edellytyksenä on ehdotetuissa 20 §:ssä ja 21 §:ssä investoinnin säilyttäminen investoinnin sijaintipaikassa vähintään viiden vuoden ajan investoinnin valmistumisen jälkeen. Sääntelyyn sisältyy siten veronkiertoa ehkäiseviä säännöksiä ilman ehdotettuja 27 §:ää ja 28 §:ääkin. Lisäksi VML 28 §:n yleinen veronkiertosäännös olisi sovellettavissa, jos investointihyvitykseen vähentämiseen liittyisi jossain poikkeuksellisessa tilanteessa veronkiertotarkoitus.

3) Investointihyvityksen konsernikohtaista sääntelyä tulee selkeyttää

Ehdotetun 7 §:n 3 momentin mukaan investointihyvityksen 150 miljoonan euron enimmäismäärä laskettaisiin konsernikohtaisesti. Suomessa verotus perustuu erillisyyhtiöperiaatteeeseen, joten hyvityksen konsernikohtainen laskentatapa on verotuksen periaatteiden näkökulmasta poikkeuksellinen. Esitysluonnoksen mukaan konsernikohtaisuus perustuu valtioneuvoston päätöksen arviointiin, jossa tuettavana yrityksenä pidetään konsernia kokonaisuutena. Esitetyn 2 §:n perusteluissa tulisi vastaavan konsernikohtaisen tarkastelutavan mukaisesti täsmentää, että suurelta investoinnilta edellytettävää 50 miljoonan euron kynnyksarvoa laskettaessa otetaan huomioon useammalle konserniyhtiölle aiheutuneet kustannukset.

Erillisyyhtiöperiaatteen vuoksi investointihyvitys on verotusta varten myönnettävä yksittäisille konserniyhtiöille. Esitysluonnoksesta ei käy ilmi, miten hyvitys jaettaisiin konserniyhtiöiden kesken tilanteessa, jossa hyvityksen enimmäismäärä täyttyy useamman konserniyhtiön tekemien suurten investointien myötä. Esitetyn lain 22 §:ssä tulisi täsmentää, hakevatko konserniyhtiöt investointihyvitystä yhdessä vai erikseen, ja miten investointihyvityksen konsernikohtainen enimmäismäärä hakemusvaiheessa huomioidaan. Lähtökohtana pitäisi olla, että konserniyhtiöt voisivat investointihyvitystä hakiessaan esittää oman näkemyksensä siitä, mille investoinneille ja konserniyhtiöille 150 miljoonan euron enimmäismäärän rajaama investointihyvitys tulisi ensisijaisesti myöntää.

Ehdotetun lain 4 §:n 4 kohdassa mainitaan tosiasiallista määräysvaltaa käyttävä omistaja. Tosiasiallista määräysvaltaa ei ole lakiehdotuksessa määritelty. Kohdassa voitaisiin viitata VML 31 §:n 4 momentin mukaiseen määräysvalttaan, joka käsittää myös tosiasiallisen määräysvallan käyttämisen, ja johon viitataan myös 5 §:n 2 kohdassa.

4) Yksittäisiä huomioita

Ehdotetun lain 20 §:n 2 momentin 1 kohdassa asetetaan aineettomalle omaisuudelle ehto, että sen on pysyttävä kytkeytyneenä investoinnin sijaintipaikkaan eikä sitä saa siirtää muille alueille. Omaisuuden aineeton luonne huomioon ottaen ehdosta jää epäselväksi, mitä tarkoittaa fyysiseen sijaintipaikkaan kytkeytyneenä pysyminen. Tätä pitäisi selventää perusteluissa. Sijaintipaikkaan kytkeytymiselle ei ole säännöksessä asetettu määräaikaakaan toisin kuin saman momentin 6 kohdassa

investointiin kytkeytymiselle, jossa on viiden vuoden määräaika. Määräajan tulisi olla saman pituinen molemmissa lainkohdissa. Ero investointiin kytkeytymisen ja investoinnin sijaintipaikkaan kytkeytymisen välillä jää esitysluonnoksesta epäselväksi.

Ehdotetun lain 29 §:n mukaan vaatimus investointihyvityksen vähentämisestä olisi tehtävä veroilmoituksen jättöpäivään mennessä. Vaatimusaika on lyhyempi kuin esimerkiksi tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennyksillä, joita verovelvollinen voi vaatia verotuksen päättymiseen saakka. Koska mahdolliset verotuksen toimittamisen yhteydessä tehtävät muutokset verotukseen voivat vaikuttaa myös investointihyvityksen määrään, tulisi myös investointihyvityksen vähentämistä pystyä vaatimaan verotuksen päättymiseen saakka.

Lähteet:

Fuest ja Neumeier (2023). Corporate Taxation. Annual Reviews, 425-450.

Gechert ja Heimberger (2022). Do corporate tax cuts boost economic growth? European Economic Review 147:104157.

Kangasharju (2024). Yhteisöveron alentamiselle on selkeät perusteet. <https://www.etla.fi/ajankohtaista/kolumnit/yhteisoveron-alentamiselle-on-selkeat-perusteet/>.

Keskuskauppakamari (2023). Suuri veroselvitys. <https://kauppakamari.fi/julkaisu/suuri-veroselvitys-2023/>

Mukherjee ja Badola (2023). Macroeconomic Implications of Changes in Corporate Tax Rates: A Review. Australian Economic Review 20-41.

Nuotio (2012). Tappiontasaus tuloverotuksessa. Talentum.

Kujanpää Emmiliina
Elinkeinoelämän valtuuskunta